

DEBRECZENI ELLENŐR.

Politikai, közgazdasági s társadalmi lap.

A DEBRECZENI SZABADELVÉPÁRT KOZLÖNYE.

Megjelen hetenkint ötször, u. m. hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Hirdetési díj:
 öt hasábos petitor 5 krajczár. Nagyobb terjedelmű s több ízben megjelenő hirdeményeknél leengedés történik. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nyitási költségek minden sora 20 kr. A hirdetések a szerkesztői irodában vevetnek fel. Az előzetes s hirdetésnyelvények a kiadóhivatalba, a lap szerkesztésébe tartozó közlemények a szerkesztői irodába a városháza épülete alatt (Rózsater) színezendők.

Debreczenben.
 (vital jegyzései.)
 1. és felső árak: 1. 16, 1 hektoliter kétoliter rosz 5.21—5.37, 2. 10, 1 hektoliter zab 4.58, 1 hektoliter kása 1.50, 100 kilogramm 100 kilogramm haj

POSTA
 szerbek tegnap (Aug. 9.) Zajcsárt, mit a török el. Rifat pása

S. Ozman pása Zajcsárt szállását.

ita fejedelem Cettinje visszavárják a főhadiban van. Határozottan késznek nyilatkozott a törökökkel való alk

megengedte hogy toltásaitnak osztrák

fejedelmek kijelente Magyarország a neki szabadon fogja b

eni lapok vidáni híre

szabadság fogja b

szabadság fogja b

szabadság fogja b

szabadság fogja b

szabadság fogja b

szabadság fogja b

szabadság fogja b

szabadság fogja b

szabadság fogja b

szabadság fogja b

szabadság fogja b

szabadság fogja b

szabadság fogja b

szabadság fogja b

szabadság fogja b

szabadság fogja b

szabadság fogja b

szabadság fogja b

szabadság fogja b

szabadság fogja b

szabadság fogja b

szabadság fogja b

szabadság fogja b

Debreczen, auguszt. 10.

Regen pengetik már kormány- és képviselői körökben, hogy egy olyan földmívelő országban, mint Magyarország, hol a földmívelés, a mezőgazdaság legterjedtebb s így legfontosabb foglalkozási ág, nem helyes az ipar-kereskedelmnek s földművelésnek egy minisztérium által vezetése. Ezen elvből kiindulva, sürgették a kormányt, hogy válasza szét az ipar-kereskedelmi s földművelési minisztériumot.

Ezen tárgy ma újra felszínre került. — Nem tudjuk a kormány-körökét vajon foglalkoztatja-e, de ellenkező esetben sem eszálkodik, mert a kormánynak ma annyi és oly fontos teendői vannak, hogy annyi felől igénybe vett idejével bizony nem rendelkezhetik szabadon. — A hírlapok azonban csaknem kivétel nélkül foglalkoznak e tárggyal, s a pro és contra érvek között válogathat a még meg nem állapodott vélemény.

Mi elismerjük, hogy a vámpolitika, a posta- és távírdai, a gazdasági és iparkertési ügyeket elvégezhetnék más minisztériumok, s a földmívelés maradhatna a mai ipar-kereskedelmi s földművelési miniszter kezében, hanem kérdés, hogy vajon ezen egymással összefüggő ügyek, különböző minisztériumok által nyerhetnének-e oly egyöntűségi elintéztést, hogy egyik vagy másik a fejlesztés fokán nagyon vissza ne maradjon? — Mert arra, hogy a földmívelési, ipar-kereskedelmi minisztérium oly formán választassék el, hogy a minisztériumok száma egygyel szaporodjon, mai pénzügyi viszonyaink közt gondolni sem akaruk.

Ha tehát csakugyan szét akarjuk választani a földmívelési, ipar-kereskedelmi minisztériumot, ez csak egy lehetséges mai viszonyainkkal szemben, ha a földmívelési érdekekre ugyan vonatkozó, hanem szorosán oda nem tartozó ügyeket kivonván a mai fenálló minisztérium hatásköréből, más minisztériumok ügykörébe osztjuk be.

Hogy ez vajon, azon beosztandó ipar-kereskedelmi ügyek fontosságánál fogva érdekeink hátránya nélkül történhetik-e? erre nézve ma feleletet adni nagyon nehéz. Ezt leginkább a kísérlet mutatja meg. Amennyi azonban áll, hogy ipar-kereskedelmi ügyeinknek fejlesztése oly fontos dolog, hogy ez egy minisztérium mellé kéne adni egy földmívelési minisztériumot, eddig is helytelenül voltak ezek az ipar-kereskedelmi s földmívelési minisztériumok intézkedése alá rendelve. Arra nézve pedig, hogy csakugyan elválasztassék a földmívelés az ipar- és kereskedelemről a minisztériumokban, bizony megvalljuk, szeretnénk a módozatokra nézve is a kissé több érvel hallani, mint azon elméleti tétel, hogy a földmívelés hazánkban sokkal fontosabb dolog, sem hogy külön miniszteri vezetést ne igényelne.

Végül megjegyezzük, hogy szélbálaink azon állítása s gyanúsítása, hogy a

kormány bizonyos egyének kedvéért tervezni a kiállítását, ma is az ő lelkiismeretességüket jellemzi. Tudjuk, hogy Korizmicra czélzanak.

Legyen úgy! Ha csakugyan lesz külön földmívelési minisztérium, ugy bizony bajos lesz annak vezetésére alkalmasabb s szakképzettebb egyént keresni, mint Korizmicra László. Nevezzen a szébbal humbugizáló lármas-politika alkalmasabb egyént, akkor meghajlunk. — Külömben ne veszekedjünk azon, a mi még — nincs!

Oroszország felhívására mind az osztrák mind a magyar kormány utasította a közlekedési vállalatokat, hogy az Oroszországból a szerb és montenegrói sebessétek javára történő szállítványokat továbbítsák. — Az első nagyobb szállítvány, mely sebesséti készülékekből, kötelekekből, tépésből és orvos szerekből áll, tegnapelőtt érkezett Budapestre ötven apuca kíséretében. Az apácák vasuton érkeztek meg, és a Duna-gőzhajó társulatú egy gőzhajó béreltek, melyen tegnap este indultak Belgrádba. Az apácák egy orosz herecegnő vezetésével utaznak.

Az egyévi önkéntesség intézménye. A védőerővén végrehajtása tárgyában kitűzött utasítás némely s-ai legközelebb módosított szövegűek. Ezek értelmében az egyévi önkéntességi szolgálat kedvezményében jövőre nézve csak a főnyomtatónak és fordíróknak, azaz a két évfolyambeli tanuló részesítendő; továbbá az egyévi önkéntességi szolgálat megkezdése, jövőre nézve, a védőerővén 21-dik szeptember 1-én történik meg, legelőbb azaz évi október 1-én napjait halasztandó el, a mely évből az illető egyévi önkéntességi életpontjának 25-ik évébe lép. Történetik még több módosítások is, de azokat mint lényegteleneket nem említjük meg.

Stratimirovics ex-tábornok teljesen szabadlábra helyeztetett, minthogy a vizsgáló eldöntötte, hogy az illető sem az omladinai önkéntességben nem állt, sem önkéntes csapatok toborzásában vagy szervezésében részt nem vett.

A HÁBORU.

A lélekharang megszólalt, a szerb csapatok után Knyazevác és Zajcsár a városok kezéből elesett, s Widdin vára fölött a felhódás zászló lobog már! A győzelem híreit hozták mindenfelé a lapok, s a szív örömeit dobog fel, remélve, hogy a vérontás és a hosszú harcok most bevégeződnek! De haszontalan öröm az ilyen! A csata nem végződik el, az foly és egyre tartand addig, míg a pusztító erőnek hatalmába eshetik valami. Nem a győzelemért, nem a diadalért küzd már a török had, de harcrol, hogy Szerbiát a porba heverjen, füstölő rommá változtassék át. . . . A harc „a megsemmisítés háborúja” . . . A szerb nép kétségbeesettlen menekül, kezeikbe a kard még szorítva van ugyan, de a halálközlő végso erőlködése az, s a lélekharang megrázkódtatón vegyül a füstbe szállt remények s a diadalmi mámorot megcsalt nép zokogása közzé.

Az elbizakodottság, mely Szerbiát a harcba vezette, az ország bukását eredményezte, mert az eddig történt események, a körülmények végzettszerű csoportosulása nem teremt elő semmi lehetőséget, hogy a szerb fegyverekre a diadal napja sugarakat hirtessen. Leáldozott az nekik Zajcsárnál, és nem fog felkelni többé, új borult Szerbiára s egy-két hét múlva a csend és nyugalomnak kell majd beállni, de ez a temető csendje, a ha-

berg Antónia a fejedelmén udvarhölgye a fejedelemlé kedvese volt. Száz csipős történeteket beszéltek S. . . polgárai a vad Toncsi keveléséről és gögijéről. Biztosan tudták, hogy rettentő jelenetek voltak a fejedelemlé neje közt, annyira, hogy ez utóbbi fenyegetődtől is, miszerint gyermekeivel az országot elhagyja, és visszatér szülőhöz, ha a fejedelemlé mevédezik Freibenberg kisasszony szemtelen elbizakodottságától.

Csak a fejedelmén angyalj túrelme és szélessége birta elviselni e nehéz sorsot, csakhogy fájdalmát nyilvánossá nem tegye, tünde a vad Toncsit mint udvarhölgyet, sőt magával is vitte Karlsbadba, talán egy nagyobb gyalázatot akart elismítani, — ezt feltehetni tenni a derék, nemes nőről, az anyáról, ki gyermekei előtt, atyuk hirmévet tisztán akarta fenntartani.

Vajon e fűrdőtől után a vad Toncsi mutatja-e magát nyilvánosan? S. . . polgárai ezen törtéket a fejüket, erről beszéltek egy kis csoportban is, mely a palota terén áldogát az eget nap sugárai daczára. Valami 10 tekintélyes polgár volt, kik a déli órában ott találtak, és gyakran néztek a palota jobb szárnyán levő földszinti ablakokra.

A fejedelmén tegnap dében érkezett vissza. mondá az egyik egy jobirtokú kereskedő. Épen itt e téren állottam, midőn a kocsit el-

lottak nyugodalma lesz. Az omladin pedig a „dicsvágyó lelkiismeretlen szédelőg és pénzszomjas kalandorok” szövetségére reszketve állhat meg egy ország füstölő romjain, melynek bukásaért a történelem ítélőszéke előtt őket terhelendi afelelősség. Irtoztos a bűnhődés, mit e megvetésre megérlelt emberek okoztak a népnek, s a legszomorubb hogy vége most még nincs, most kezdődik a megszárlás, midőn a szorosokban ember ember élete ellen küzd, midőn a fanatizmus könnyört nem ismerő s égő szenvedélye titáni küzdelmeket fog előidézni.

A döntő utközet órája nem soká itúli fog. És nincs benne kétség, hogy az egyesült török had szemben a demoralizált, elgyengült, megtizedelt szerb sereggel ki fogja vinni a végso diadalt.

Es mi történik aztán? Az európai intervencio működése fog megkezdődni, midőn a helyzet válságossá leend. Oroszország nem akar nyugodni. — A „szerb testvérek” szenvedéseinek esetelésével folytonosan izgatják a népet, hiszen a szerb demagógok működése Oroszország sугalmazása folytán kezdődött s most kell hogy sezelje a népet mely elbukott az ő török bukásával s Ignatieff pétervári megérkezése s működése megdta a lökést, hogy a mozgalom újult erővel törjön ki.

Törökország győzelmé kereset huzott a diplomácia minden előleges kombinációjára. Törökország tartományai nem feloszthatók, ettől az anxiózia Kész bécsi körök is visszariadnak most. Mi fog történni, azt előre sejtjeni sem lehet. . . . Bécs, Berlin és Pétervár csak az előlétező támaszközpontokat folytathatja, melyet a jövő és pedig a közeli jövő fog értesítni nekünk adni. Erről beszélni sem lehet addig, míg a véres istenítélet be nem fejeződik, míg a nem görüld a figyelmű, mely elfogja takarni e borzalmas dráma iszonyatos jeleit, midőn a temető csendje, a halottak nyugalma mellett az izgató omladinisták egy jobb sorsra érdemes nemzet átkától sulytva, reszketve állanak önön munkájuknak gyászos romja felett.

Az újabb hírek a csatatérről ezek: Z á g r á b, aug. 8. Hir szerint négyszáz rendes hadseregbeli török, a csorkováci felkelőket területünkre ártterelte, s egész Stáró Selóig földözte, s ezt legettették.

Widdin, aug. 9. (B. C.) Most értesülünk, hogy Zajcsár bevételé még se történt minden harc nélkül.

A törökök délfelől megkerülték Zajcsárt és Lesjanin utósergevel két órái harcot vívtak, mely a szerbek futásán végződött. Ezalatt egy másik csapat benyomult Zajcsárba, melyet a szerbek felgyújtottak. A tüzet azonnal eloltották. A városban nem volt majdnem egy lakos se.

Osman pása most nagy kórházat és löszraktárt állt Zajcsárban A közlekedés innen igen lassu.

Osman pása most Njegotin ellen operál, mely török kézben van, de teljesen tarthatatlan. S e r a j e v o, aug. 8. este. (B. C.) Itt nagy öröm uralkodik a török győzelem miatt. A jelentkező zászló önkényest kis csapatokban Metochiába küldik, hogy csatlakozzanak Dervis pasához.

Bjelina környékén egy ma érkezett jelentés szerint nem látni szerb csapatot. Zvonik környékén a szerbek tegnapelőtt teljesen visszaszorítottak szerb területre.

Határozatlan hírlík, hogy Montenegroval fegyverszüneti tárgyalások vannak folyamatban.

tem a palotába hajtatott. A szép idő daczára is a kocsit zárva volt a jó fejedelmén bizonyosan nem akarta magát azon gyalázatos növel nyilvánosan láttatni. De nekem jó szemem van és megőmertem a vad Toncsit! A fejedelmén mellől ült, szinte hihetetlen! A fejedelmén valóban nagyon jó, ily messzire nem mennének a mi nőink!

„Mint nézett ki Toncsi? Halvány volt? Meg volt hatva? Kérdé a másik.

„Nekem úgy tetszett, de még sem láthatam tisztán, mert hátra dőlt a kocsiban, oly hanyagul és kényelmesen ült ott, mintha ő lett volna a fejedelmén, s nem pedig az udvarhölgy.

„Szemtelen teremtés. Hanem az ő urasága legtovább is tartott! mondá egy harmadik. A fejedelemlé jök ottostba szeszélyesen, különben nem akarta volna össze házasítani a fiatal Vienburg gróffal.

„De ez ugyancsak oda is mondott neki! szölet a negyedik, Müller a vastag vendéglos. Henrik gróf derék fiu, nem olyan udvari piszok, mint atyja az udvari Marsal. Henrik uka őcsém jól ösméré és nem tud elég jót mondani róla. Henrik mielőtt katona lett volna, sokáig felügyelő volt Trubensleben az öreg Henri gróffal, az udvari marsal meghalt testvérjénél, ekkor sokat lovagolt és vadászott az

NAGY-ERDŐ, 1876. AUGUSZT. 9.
 Hova meneküljön az ember a hó hónapok alatt, kiknek körülményei nem engedik Radegund vagy Tatrafüred balzsamos fenyvesei alatt üdülni, mint a mároshoz oly közel, de a közlekedés gyarló-ágai miatt mégis oly messze levő nagy-erdőre? A napnak legtöbb részét magam is ott szoktam töltöni, meghúzván magamat az eredetileg más célzra készült épület egyik rögtönzött szobáskájában.

Tegnap estefelé egy bérkocsi, majd ismét egy kétlovas városi kocsi, szokatlan vendégeket szállított a fák árnyai alá. Városi tanácsnok, főmérnök, építészek s egy pár fehér hajú és szakállu szépítész voltak a vendégek. — kik komoly szemle alá vettek a lövölde előtti tért, majd a főerdős ur is odérkezvén az én ideiglenes tartózkodási helyemül szolgáló elhagyatott épület helyiségeit; aztán átsétáltak a fűrdőházhoz, apróra megnézték a szobákat, természet s különösen a gőzfürdő apró lyeklyukait.

Kiváncságból láttatlanul hozzájuk csatlakoztam én is; nem kértem nyagn, s nem is kaptam rá engedélyt a küldöttség elnökétől, — miután vizsgálódásaikból épen nem csináltak titkot: a közönség érdekében szabadságot veszek magamnak kikötőtantani az általam látottakat és tapasztaltakat.

Egyik tárgyat küldetésüknek az képezhetto, hogy a lövölde választmányá az épület előtti tért egy kis kerítészettel kíváná elkülöníteni; hogy az olykor-olykor ott adni szándékoló tánc- és másnémi mulatóságok alkalmával a részvételi nem jogosultak e kerített körön belül alkalmatlanságot ne okozhassanak. A térképke a természethez alkalmazása, s egy kis léptetés után abban állapodott meg a szépészeti küldöttség, hogy a lövölde északkeleti szögletétől keletfelé mintegy tíz ölnyire eső pontból kiindulva, húzattassék a kerítés vonala az állásépület ugyancsak északkeleti szögletéig. E vonal előszerzőt körül kellett áltetendő eleven sövényűvel szegélyeztetnük be.

A másik tárgyat sokkal fontosabb volt. A fűrdőház mint tudjuk — eddig vendégül is szolgált. Fűrdőni legelőben csakis tisztaság-kiáltérből járnak, de ma már számosan vannak, kik orvosi tanács folytán használják a fűrdőt, és az erdei levegőt; most is vannak felvidékről, kik a nekik ártalmas éles hegyi levegőt a síkság szelidőbb levegőjével hasznosan cserélik föl, s más lakás hiányában a fűrdőház egy-két nélkülözhetetlen szobájában vesznek lakást. Az egészség helyrehozása végett fűrdőni szolgált ily betegek, ha nem minden nap is, de nem ritkán ki vannak téve a dorbézolni, s a kint lakó vendég-knek rögtönzött éji-zenékkel kedveskedni szokott ury és nem-ury, müvelt és nem-müvelt emberek alkalmatlankodásainak. E tekintetből a küldöttség azon véleményre jött, és azt fogja ajánlani a hatóságnak, hogy a fűrdőház adatlanságát át teljesen fordítsák, a szobák rendeztessenek át teljesen fordítsák, a terem társalgási teremül stb, vendégül pedig kevés igazítottal alkalmassákk át a többszöröként kocsialb-épület, hol a legtöbb szobák a vendéglos lakásúak, az íres helyiségek pedig bor, és sörcsarnokok, valamint vendégül konyha és kamarák alkalmassanak. Az épület előtt délre eső térből légendő udvar vagy kert hagyassék, melynek a lövöldevel szembenező homlokzatával építessék könnyű de izletes modorban egy térs nyári étterem mely majlisok s más kirándulások alkalmával tánczteremül is szolgálhasson. Ez épület szűk fakkal és bokrokkal levén környezve, ott különösen a bejárat előtt egész asztalok és ülöhelyek a szabadon mulatni szeretőknék kényelmére szolgálhatnak. Az ezen helyiségek és a lövölde épülete közt eső tér kevés fáradással és kötséggel sétányvá alakítható. Igy a vendéglos és fűrdőház egymástól teljesen elkülönítvén, a maga céljainak mindenkit kitűnően felel meg. Minthogy megtörténhetik, hogy a fűrdőt és vendégül külön béröl fogna hasznóbérelni: a fűrdőház alatt levő nagy pinca a vendéglosnak adatként át, s a vendéglos alatt csakis egy két hordóra s zöldsegré való kis pinca építetése kívánatnók.

A harmadik tárgy az előbbivel összefüggésben állván, szintén fontos. A közönséges fűrdőszobák számát az udvar nyugati részén levőkkel szükség szerint szaporítani lehet: de

ifjú gróffal. Ilyen ur nem mindenütt van. A nemesség közül nem is lett volna senki másnak bátorsága belenyulni a darázs fészekbe, és az egész Freibenberg hadat s magát a fejedelmet is magára haragítani.

„Ki tette ezt? Kérdé egy másik. Szilberschmidt barátom a holdból jösz? kiáltá a vendéglos elbámulva. — Hát nem tudod mit beszélnek még a verebek is a háztetőn három nap óta?

„Nem, nem tudok semmit. Tegnap este érkeztem haza Berlinből üzleti utamból, és még semmit sem hallottam. Beszélld el csak Müller barátom, mi az a fontos újság?

„Beszélld el Müller, mondák a többiek is. Te legbiztosabban tudod az esetet, mert nálad a vörös oroszlánnál fordul meg az összes udvari cselédség. Mindig legelőször hallok meg, mi történt az udvarnál.

A testes vendéglos komoly képet csinált, nem kevésbé hízelt neki az, hogy egyszerű központja lett a kis körnek, s minden szem rá nézett.

(Folyt. köv.)

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája.

VAD TONCSI.

Írta: S. A.
 ELSŐ KÖTET.

II.
 (8-dik folytatás)

Büvös fényűző ünnepei, élesen rozslattak, de a fejedelemlé oda a mellett eléggé szerete volt — mig az államesny hirtelen mindent megváltoztatott.

VII. kővet nem volt már fiatal ember, a kinek az ifjúkori boldonságokat meglehetett volna bocsátani. Kicsapongó élete gyalázat volt reá és az országra nézve. Elhanyagolta Paulina fejedelemlé, e nemes szelid szenvedőt, s ehhez fordult a nép rokonszerve. Hogy büszke volt, hogy a polgárik ellenében a legszörűbb illem szabályokat tartotta, miket a fejedelemlé ritkán törhetett meg — természetesnek találták — hiszen királyi vérből származott. Mémél megközelíthetlenebb volt, mémél kevesebbet tudtak róla, annál jobban tisztelték. Neki nem

ardetmény.

város képviselő testülváros tulajdonát képe, — mely évenként. zt. györgy napjáig gyar. sz. Mihály napjától 3. évre. — A vásárám jan. 1-6 napján egyre 1876. évi aug. 24-ik 76. sept. 14-ik napján. kán város házánál rés utján haszonbérbe

elek a város jegyzői napjáig mindenki által

1876. aug. 5.

Jakab Péter, főbíró.

szabadság fogja b

szabadság fogja b

szabadság fogja b

szabadság fogja b

